

Rolnummer 1952
Arrest nr. 116/2001 van 3 oktober 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 17, 3°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, gesteld door de Raad van State.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit voorzitter M. Melchior, de rechters P. Martens, R. Henneuse, L. Lavrysen en A. Alen, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, emeritus voorzitter H. Boel en ererechter J. Delruelle, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest nr. 86.729 van 7 april 2000 in zake de v.z.w. Groupe d'étude et de réforme de la fonction administrative tegen het Vast Secretariaat voor Werving van het Rijkspersoneel (V.W.S.), waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 18 april 2000, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 17, 3°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de representatieve vakorganisaties wel maar de erkende vakorganisaties niet toestaat aanwezig te zijn op de vergelijkende examens en op de examens welke voor de personeelsleden worden georganiseerd ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De v.z.w. Groupe d'étude et de réforme de la fonction administrative (GERFA) heeft bij de Raad van State een verzoekschrift ingediend tot vernietiging van de beslissing van de vaste wervingssecretaris van 16 februari 1999 om haar niet meer uit te nodigen om de vergelijkende examens en examens die door zijn diensten worden georganiseerd, bij te wonen. De verzoeker leidt een middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Na te hebben vastgesteld dat de aangevochten beslissing gebaseerd is op artikel 17, 3°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, stelt de Raad van State, op vraag van de verzoeker, de bovenvermelde prejudiciële vraag.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 18 april 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 1 augustus 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 augustus 2000.

Memories zijn ingediend door :

- de v.z.w. GERFA, waarvan de zetel gevestigd is te 1190 Brussel, Luttrebruglaan 137, bij op 14 september 2000 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 15 september 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 27 september 2000 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de Ministerraad, bij op 25 oktober 2000 ter post aangetekende brief;
- de v.z.w. GERFA, bij op 27 oktober 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 28 september 2000 en 29 maart 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 18 april 2001 en 18 oktober 2001.

Bij beschikking van 6 februari 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter L. Lavrysen.

Bij beschikking van 20 maart 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter A. Alen.

Bij beschikking van 28 maart 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 17 april 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 2 april 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 17 april 2001 :

- zijn verschenen :
- . M. Legrand, voorzitter van de v.z.w. GERFA, in eigen persoon;
- . Mr. M. Detry, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en A. Alen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de v.z.w. GERFA

A.1.1. De tussenkomende partij, verzoekster voor de Raad van State, ziet niet in om welke redenen de erkende vakorganisaties verschillend worden behandeld wat betreft het sturen van waarnemers naar de examens die door het V.W.S. worden georganiseerd. Zij is van mening dat de *ratio legis* van de in het geding zijnde bepaling impliceert dat extern en effectief toezicht op de examens mogelijk moet zijn en dat het bijgevolg helemaal niet opportuun is dat alleen de representatieve vakorganisaties dat toezicht uitoefenen, wat zij overigens niet op geregelde tijdstippen doen.

A.1.2. De tussenkomende partij wijst erop dat de wetgever het beginsel van openbaarheid heeft opgelegd aan het hoger en universitair onderwijs door de mondelinge examens openbaar te maken en dat het bijgevolg bijzonder moeilijk is vol te houden dat de examens van het V.W.S. verschillend zouden moeten worden behandeld en dat de examens alleen voor de representatieve vakorganisaties openbaar zouden moeten zijn.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. De Ministerraad voert aan dat de wet van 19 december 1974 voor beide typen van vakorganisaties duidelijk in een verschillende regeling voorziet. Het criterium van onderscheid dat wordt toegelicht in de parlementaire voorbereiding van de wet, gaat uit van de idee dat de Regering alleen kan onderhandelen met vakbonden die in staat zijn om op nationaal niveau effectieve verantwoordelijkheden op zich te nemen.

A.2.2. De Ministerraad voert aan dat het doel van de in het geding zijnde bepaling erin bestaat toezicht te garanderen op het correcte verloop van de examens. In die toezichtsfunctie verdedigen de vakbondsafgevaardigden de belangen van het hele personeel en niet alleen die van hun leden; het is dan ook geenszins nodig dat er leden van alle vakorganisaties aanwezig zijn. De wetgever wilde overigens op dit gebied voorzichtig blijven, rekening houdend met meer bepaald de vereisten inzake eerbiediging van het privé-leven en met praktische overwegingen.

Memorie van antwoord van de v.z.w. GERFA

A.3.1. De tussenkomenende partij brengt de criteria van artikel 7 van de wet van 19 december 1974 in herinnering en is van mening dat de Ministerraad, om de in het geding zijnde norm te verantwoorden, prerogatieven tegen haar inbrengt die de Staat de tussenkomenende partij verbiedt uit te oefenen. Zij voert aan dat het « representatieve » karakter van een vakorganisatie niet via democratische verkiezingen wordt vastgesteld. Zij voegt eraan toe dat het voordeel dat bij die wet aan de representatieve vakorganisaties wordt toegekend, totaal onevenredig is en als voornaamste gevolg heeft dat de sociale verhoudingen worden versterkt, nieuwe sociale actoren worden geweerd en bijgevolg de voordelen van de representatieve vakbonden worden versterkt. Zij besluit eruit dat het in het geding zijnde artikel 17, doordat het alleen aan de representatieve vakorganisaties - waarvan de representativiteit door de overheid wordt bepaald - een prerogatief toekent, het gelijkheidsbeginsel schendt.

A.3.2. Wat de toegang tot de examens betreft, doet de tussenkomenende partij opmerken dat weinig vakorganisaties het toezicht werkelijk uitoefenen, en dat de praktische overwegingen die de Ministerraad aanvoert, bijgevolg niet gegrond zijn.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 17, 3°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, dat bepaalt :

« Onder de voorwaarden bepaald door de Koning en onverminderd de andere prerogatieven welke hun door deze wet worden toegekend, mogen de representatieve vakorganisaties:

[...]

3° aanwezig zijn op de vergelijkende examens en op de examens welke voor de personeelsleden worden georganiseerd onverminderd de prerogatieven van de examencommissies;

[...] »

B.2. De Raad van State stelt het Hof een vraag over een mogelijke schending, door die bepaling, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat op grond van die bepaling alleen de representatieve vakorganisaties aanwezig mogen zijn op de vergelijkende examens en examens die door het Vast Wervingssecretariaat (thans SELOR) worden georganiseerd, waardoor de erkende vakorganisaties van dat recht worden uitgesloten.

B.3. Het verschil in behandeling tussen de twee categorieën van vakorganisaties is door de wetgever gewild sinds de aanneming van de wet van 19 december 1974, waarvan artikel 7 aan de representatieve organisaties het recht voorbehoudt om zitting te hebben « in het gemeenschappelijk comité voor alle overheidsdiensten, in het comité voor de federale, de gemeenschaps- en de gewestelijke overheidsdiensten en in het comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten ». Volgens hetzelfde artikel wordt als representatief beschouwd iedere vakorganisatie die :

« 1° op nationaal vlak werkzaam is;

2° de belangen van al de categorieën van het personeel in overheidsdienst verdedigt;

3° aangesloten is bij een vakorganisatie die in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigd is ».

B.4. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 december 1974 blijkt dat die keuze overeenstemt met de wil van de Regering om « geldige en verantwoordelijke gesprekspartners voor zich te vinden waarmee zij efficiënt kan onderhandelen » en, teneinde dat doel te bereiken, slechts te « onderhandelen met vakbonden die in staat zijn om werkelijke verantwoordelijkheden te dragen op nationaal vlak » en de versnippering van de vakbonden te vermijden waardoor « de onderhandelingen [...] ten dode opgeschreven [zouden] zijn » (*Parl. St.*, Senaat, B.Z. 1974, nr. 367-2, p. 10).

B.5. Een dergelijke keuze berust op een objectief criterium, staat in verband met het nagestreefde doel en is niet kennelijk onevenredig daarmee. Het is niet onredelijk in de permanente overleg- en onderhandelingsstructuren enkel die vakorganisaties toe te laten die een bepaald aantal bijdrageplichtige leden hebben, die op nationaal vlak werkzaam zijn of die deel uitmaken van een op dat niveau samengestelde organisatie en die de belangen van al de

categorieën van het personeel verdedigen. Een dergelijke vereiste is van dien aard dat zij waarborgt dat bij het formuleren van de eisen van een categorie van het personeel rekening wordt gehouden met de situatie van de anderen.

B.6. Er dient echter nog te worden onderzocht of die gedifferentieerde behandeling relevant is wat betreft de in het geding zijnde maatregel die aan de representatieve vakorganisaties een prerogatief toekent dat aan de erkende vakorganisaties wordt geweigerd.

B.7. De aanwezigheid van vakbondsafgevaardigden bij de vergelijkende examens en examens die door SELOR worden georganiseerd, heeft tot doel toezicht te garanderen op het correcte verloop ervan. De vakorganisaties die dat prerogatief uitoefenen, doen dit niet in het belang van hun leden, maar in het belang van alle kandidaten en ambtenaren. Het komt de wetgever toe de personen te kiezen die dat toezicht zullen uitoefenen, waarbij hij meer bepaald rekening kan houden met het feit dat het vanuit praktische overwegingen verantwoord is het aantal afgevaardigden beperkt te houden. Uit de in het geding zijnde bepaling kan niet worden afgeleid dat de erkende vakorganisaties of hun leden het slachtoffer zouden zijn van een discriminatie omdat die vakorganisaties uitgesloten zijn van het recht om aanwezig te zijn bij de examens die door SELOR worden georganiseerd.

B.8. De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 17, 3°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, doordat het de erkende vakorganisaties niet toestaat aanwezig te zijn bij de vergelijkende examens en examens die voor de personeelsleden worden georganiseerd.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 3 oktober 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior